

2A 10.

SPECIMEN
JURIS PUBLICI UNIVERSALIS
DE

COMMODIS ET JURIBUS, QUÆ
SITUS ET CONDITIO CIVITATUM
MARITIMARUM NATURALIS, AD COMMERCIA
IN IISDEM EXERCENDA INDULGENT.

1784. 1.

QUOD
PRAESIDE

DANIEL GRALATH

JUR. UTR. D. EJ. ET HIST. P. P. O. ET ATHEN. INSPECTORE
IN AUDITORIO MAXIMO

AD D. X. AUG. A. R. S. clō Io cclxxxiv

ADVERSUS OPPONENTES

CHRIST. MICH. NATHAN. GERBER, GED. I. V. C.

CAROL. MICH. GRODDECK, GED. I. V. C.

CAROL. FRIDER. REGIMENT, GED. I. V. C.

PUBLICÆ DEFENDET

JOANNES EPHRAIM SCHMIDT, GED. I. V. C.

STIPENDII FISCHERO FERBERIANI ALUMNUS

GEDANI,

TYPIS DAN. LUDOV. WEDEL, MAGNIF. SENATUS
ET ATHENAEI TYPOGRAPHI.

INCLYTAE
REIPUBLICAE GEDANENSIS
PER-MAGNIFICO SENATUI
PER-ILLUSTRI,
S. R. M. BURGGRABIO
PER-MAGNIFICIS, MAGNIFICIS GENEROSISSIMIS
MAXIMEQUE STRENUIS
PRAESIDI
PRO-PRAESIDI
PRAE-CONSULIBUS
CONSULIBUS
PATRIAE PATRIBUS OPTIMIS,
INPRIMIS
JOANNI ERNESTO
SCHMIDT,
PATRI MEO PERDILECTO;
UT ET
PRAENOBILISSIMIS
AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS
DICASTERIORUM
UTRIUSQUE CIVITATIS MEMBRIS
SENIORIBUS
CON-SENIORIBUS
ASSESSORIBUS RELIQUIS
JUSTITIAE ARBITRIS LONGE GRAVISSIMIS,
MERITISSIMISQUE;

NEC

NEC NON
SUMME VENERABILI
*CONSULTISSIMO, EXPERIENTISSIMO,
EXCELLENTISSIMIS, DOCTISSIMIS,*
GYMNASII PATRII
PROFESSORIBUS
PRAECEPTORIBUS ET FAUTORIBUS
SUIS OPTIMIS;
NOBILISSIMIS SPECTATISSIMIS
DOMINO
CAROLO RENNER
DOMINO
JAC. ERN. SCHUMANN
*SECRETARIUS REIP. GED. OPTIME MERITIS;
NOBILISSIMIS ET SPECTATISSIMIS*
AD AEDEM DIVAE
MARIAE ANTISTITIBUS;
PATRONIS ATQUE FAUTORIBUS
MAXIME DEVENERANDIS ATQUE COLENDIS

DISSERTATIONEM HANC IN SUI STU-
DIORUMQUE SUORUM COMMEN-
DATIONEM, SUBMISSE DAT, DICAT,
CONSECRAT

TANTORUM NOMINUM

CULTOR DEVINCTISSIMUS
JOANNES EPHRAIM SCHMIDT.

De Commodis et Juribus, quæ situs et conditio
Civitatum maritimarum naturalis, ad com-
mercia in iisdem exercenda indulgent.

PROOEMIUM.

Frequenter fere fieri confvescit, nec tamen ætatis nostræ genio ad me-
liorandum ac reformandum perquam exculto, omnino ignoscen-
dum est, quod in Orbe politico æque ac litterario, inter salubriores quæ fi-
unt errorum et præconceptorum opinionum exsirpationes, ejusmodi non-
nunquam dogmata infestentur, quæ per infinitam seculorum seriem, verita-
tis et integritatis nota invaluerunt, quinimo quæ ipsa sua natura ac indole,
a tricis et ambiguitatibus defensa, vetustatis odio aut accuratioris in-
dagationis neglectu magis, quam veritatis amore, everfionibus obnoxia
esse videntur. Inprimis hæc fata subeunt hujusmodi etiam veritates
practicæ, quæ quæstum civicum et vitam hominum negotiatoriam quam
proxime tangunt; harum enim utpote talium, quæ lucrum civile et
opulen-

opulentiam parandam concernunt, ob invidiam forte et æmulationem humanam, non par ubivis interpretatio salva manere solet, sed eadem a quavis fere rerum politicarum conversione, aliave vicissim occasione sub nexu civili opportune oblata, novam induere faciem cernuntur. Inter plura hujus generis exempla, novissimum sane quoddam disceptationes in patria nostra super commercii navalis prerogativis, scriptis ventilatæ exhibuerunt. Lis ipsa se refert ad Jus illud exclusivum, quod civitas Gedanensis circa commercia maritima et ad ostium Vistulæ fluvii exercenda atque regenda, sibi assertum idemque non solum in possessione immemoriali fundatum, verum et privilegiis suis ac jure consuetudinario munitum esse contendit: hujus quidem immunitatis primordia omnem temporis memoriam superare in aprico positum est, antiquissima etiam historiarum monumenta, hanc urbis prerogativam ab omnibus peræque gentibus recognitam et stabilitam fuisse memorant neque sub mutatis successivè regiminis formis, huic Gedanensium juri quidquam detractum fuisse liquet; sed novissime demum, posteaquam Prussiæ partem, Polonicam olim, nunc occidentalem vocatam, exceptis Gedani et Thorunii urbibus earundemque territoriis, sub imperio Potentissimi Prussiarum regis cecidisse constat; vicini Gedanensium incolæ in vicis seu suburbis ita dictis, negotiationem quasiuariam instituturi, parem ubique navigationis libertatem cum Civibus Gedanensibus sibi communem esse acriter propugnare conati sunt. Eadem vero libertate a Civitate Gedanensi vigore Jurium et privilegiorum suorum masetle denegata, res ipsa litigiosa fieri coepit, et inter verba utrinque prolata, mox in facta violentiora devenit, nunc vero post plures negotiationes susceptas, amicabilem compositionem fortunatiorem nobis exitum ejusdem promittit. Proinde ipsam controversiæ statum, prudentiæ pariter ac pietatis regulæ adgredi vetant, utpote quem Celsissimarum Potentissimarumque

rumque Aularum discussioni vindicatum ad nostram quodammodo cen-
suram vocare nefas esset. Cum vero occasione ejusdem, scripta non-
solum anonyma varii generis, sed ipsa quoque documenta pro defenden-
da utriusque partis causa in lucem edita fuerint, in quibus diversa simul
juris universalis dogmata ad rem explicandam inservientia deprehen-
duntur, nostram inter alia attentionem id maxime excitavit, quod,
cum Gedanenses, Emporii dignitatem et jura civitati suæ vindicaturi,
ad naturalem urbis situm et eidem originarie conjunctas ad commercia
maritima opportunitates provocare non dubitassent, argumentum istud
ab adversæ partis defensoribus fere pro ridiculo habitum et tanquam ab-
sonum fuerit rejectum. Nobis itaque in theoria jurium versari consue-
tis, nec limites ejusdem egredi cupidis, hanc solum veritatem ad prin-
cipia sua referre, et quantum speciminis loco pro viribus fieri expedit,
ex fonte et scaturigine juris naturalis derivare atque explanare sine du-
bio licitum erit. Ceteroquin hanc nostram opellam, Patronorum ac
Eruditorum censuræ subjiciendo, libere confitemur, nos eandem nec
solide et fute satis elaboratam venditare, neque ab aliis admodum na-
vis atque defectibus liberam ennucciare velle; si quis autem, quod non
dubitamus, fore plerosque qui hoc sint desideraturi, de eo nos vitupe-
rare putaret, quod dogmata et asserta nostra, exemplis ex historia in-
primis recentiori depromtis confirmare negleximus, illi in antecessum
regerendum esse ducimus, nos præterquam quod arctiores dissertati-
unculæ fines excedere nolumus, ex proposito in ejusmodi factis adfe-
rendis circumspectos esse voluisse, quæ typis excusa non gratam ubique
dijudicationem sibi demereri videntur.

T H E S I S I.

Civitates maritimæ gaudent prærogativis a natura constitutis, quibus commercia in iisdem facilitantur ac promoventur.

§. I.

Extra omne dubium positum est, ita propemodum comparatam esse rerum terrenarum naturam omnium, ut vicissitudinibus perpetuis obnoxia sint, et quæ initio quidem primove progressu optime constitutæ esse deprehendantur, sublabi tamen suetæ, cum tempore ad interitum velut præcipites eant. In evolvendis hujusmodi eventuum causis, nos quidem sanioris Philosophiæ ac religionis doctrinis imbuti, nec mero fato rem, commissuri, nec a prudentiæ humanæ consiliis omnem effectum expectandum esse arbitrari sumus, et quod ex principiis quidem ethnicis eleganter cecinit Juvenalis (a).

*Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nor facimus fortuna Deam, coeloque locamus,*

approbationem in foro Christianorum non habet; sed certe si quis ad examinanda negotia humana aciem mentis suæ intenderit, confiteatur necesse est, quoniam extra ordinem fluant sæpius, easdem a superiori quadam causa quodammodo dirigi, sive casu aliquid permittenteve saltem contingat numine, sive vis quædam occulta dispositionis divinæ, præter vires humanæ prudentiæ et ingenii operetur. Quæ cum ita se habeant, homines pariter ac hominum societates, urbes, principatus et

regna,

(a) Satyra X.

regna, inter continua statuum suarum et conditionum discrimina fluctuare animadvertimus, pari modo negotia humana mutationibus adversis atque secundis sæpissime haud expectatis trahuntur, et ita commerciorum quoque fortunam nunc nasci atque florere, nunc fenescere, nunc prorsus interire, manifestum evadit. Quo magis vero sinistrae hujusmodi rerum commutationes ab ordinaria via deflectere, et benigniori velut naturæ dispositioni adversari videntur, eo graviora nobis infortunia tum accidisse dolemus, eoque infensiori fato in coeptis et conatibus nostris innoxie turbatos nos esse conquerimur, et eo ardentius jura atque commoda quæ naturalis rerum ordo nobis constituit, quantum consiliis humanis effici potest, servare ac restaurare solliciti esse solemus. Inter plura sane negotiorum humanorum genera, exemplo est utilissimum et frequentissimum istud, quod in commerciorum exercitio versatur, cujus quidem quæ liberalior natura ipsi concessit adminicula, pro scopi nostri ratione, ulteriori disquisitioni subjicere apud animum constituimus.

§. II.

Urbes maritimas i. e. tales, quæ vel ad littora maris exstructæ vel ad minimum in vicinia maris liberi sitæ, ope fluminis intermediæ, navigationis maritimæ opportunitate fruuntur, ipsa sua natura ad exercenda uberrimorum commerciorum genera aptas et velut instructas esse, vix ampla rigorosæ demonstratione indiget, cum quidem, si cetera non deficient ad mercaturam instituendam idonea requisita, quæ potissimum in incolarum commerciantium multitudine, et mercium copia æque ac expedita et lucrosa distractione ponenda esse putamus, nil magis opportunum commerciis ac favorabile cogitari possit, quam quod ex vicinia maris, ratione invehendarum et exportandarum mercium
 quævis

quævis commoda et emolumenta in promptu sint, quæ levamen et luctum negotiis mercatoriis non elidendum adferre queunt. Quodsi enim ex principalioribus saltem quæ indigitari merentur emolumentis argumentemur, traductio mercium mari facta, non breviori solum temporis intervallo perficitur, verum et sive sumtum restrictiorem modum sive expeditiorem operam et magis exiguum mercenariorum numerum ad id genus negotiationis requisitum, contemplatus fueris, et eorum omnium commoditatem et facilitatem cum mercatura terrestri comparaveris, transportationem navibus factam, cuilibet alii transvehendi modo præferendam esse, in aprico positum est: quinimo nec ob crebriores a tempestatibus imminentes navigantibus calamitates, mercaturam terra susceptam, tanquam tutiorem maritima censendam esse liquet; nam non leviora profecto damna viarum adfert longinquitas illis, qui per terram commercia prosequuntur, et si quæ majora nonnunquam discrimina navigantibus imminet, eadem humana partim industria averti possunt, partim brevitate itineris et exiguitate sumtum ut et promanantibus inde quæstus multum uberius preventibus compensantur. Hoc quidem intuitu ab antiquissimis inde temporibus, apud omnes peræque gentes moratioribus, artem nauticam ratione commerciorum gerendorum frequenter usitatam et exultam fuisse constat, et celeberrima sane ac opulentissima emporia, quorum nomina historiarum annales servarunt; ut pote quibus certe naturæ beneficiis allecta pariter atque suffulta, affluentem rerum copiam sibi comparare, civilemque suam potentiam adangere potuerunt. Quocirca præclarum illud Hugonis Grotii assertum confirmatur; Certissimum vectigal esse apertum mare; et inde amplissimæ illæ Tyriorum, Atheniensium, Carthaginensium, Venetorum, Belgarum, Anglorum, et maritimarum Hanfici federis civitatum

vitatum divitiæ partim illustres apud antiquos fuere, partim nostris adhuc temporibus plurimam sane partem excellent, quas tamen maritimi expertes commercii, eadem neququam consecutæ fuissent.

§. III.

Eandem ob rationem multo sane quam illi, quibus ut impietate detestabilis, ita periculosa temeritate visa fuit navigatio, rectius docuere, qui in bonis humanæ gentis communibus posuerunt navigationes commerciaque maritima, et meliorem hanc sententiam plures non profanos solum, sed etiam sacros scriptores omnium ætatum fovisse constat, licet nec defecerint unquam, qui vel superstitiosis erroribus subducti, vel deliriis philosophicis somniisve poetarum decepti, itinera mari suscepta non periculosa solum atque molesta, verum et temeraria et moraliter illicita esse venditarunt. Huc pertinet tritum illud Horatii. (a).

*Illi robur et æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus,*

quocum convenit comminatio Juvenalis navigantibus data (b):

*I nunc et ventis animam committe, dolato
confusus ligno, digitis a morte remotus
quatuor aut septem, si sit latissima rada:*

ut et Senecæ poeticum effatum (c);

Audax

(a) Hor. Carm. Lib. I. Od. 3.

(b) Juven. Satyr. 12.

(c) Sen. Med. Act. 2.

*Audax nimium, qui freta primus
rate tam fragili perfida rupit,
terras suas post terga videns
animam levibus credit undis.*

Ast superfedemus pluribus ejusmodi sententiis adferendis, quæ a Platone, Aristotele (d), Catone Maj (e), aliisque severioris propositi Philosophis, qui pro austeritate vitæ vel sectæ quam profitebantur, mercaturæ studio illecebras ad præsentis vitæ libidinem inesse crediderunt, ad damnandam negotiationem maritimam, hinc inde in scriptis suis sparse deprehenduntur: neque enim desunt alii Viri Sapientes cordatoris sane animi atque ingenii, qui bonis humanæ gentis communibus, navigationes commerciaque maritima merito accensuerunt. Sic apud Euripidem, Theseus laudibus Deum afficit, qui cum alia mortalium generi commoda impertierit, tum et maris navigationem, ut commercia haberemus inter nos rerum, quibus indiget terra: pari modo Seneca Philosophus ait (f); *commune bonum erat, patere commercium maris et regnum humani generis relaxari:* et apud Ciceronem verba leguntur (g) „Magnos usus affert natura ad navigia facienda: quorum cursibus suppeditantur omnes undique ad vitam copie, quas res violentissimas natura genuit, earum moderationem nos soli habemus, maris atque ventorum propter nauticarum rerum scientiam, plurimisque rebus maritimis fruimur atque utimur.“ In orbe quidem Christianorum haud modice olim laxiori commerciorum maritimorum amplexui, fervi-

(d) Lib. VII. Polit. C. VI.

(e) Plutarch. in vita Cat. Maj.

(f) Sen. Lib. IV. de benefic. c. XXXIX.

(g) Cic. Lib. II. de Nat. Deor. §. 152.

fervidior Doctorum quorundam ardor nocuisse videtur, qui mercaturæ studia procul omnino habenda esse existimarunt, propterea quod eadem vitæ sanctimoniam everterent, ac perpetua ad peccandum incitamenta nutrimentaue inferrent: his autem non male jam respondit b. Thomas Vir summæ inter Scholasticos auctoritatis, qui de proposito mercatoribus sine scite philosophatus (h) inter alia inquit: Lucrum tamen quod est negotiationis finis, etsi in sua ratione non importet aliquid vel honestum, vel necessarium, nihil tamen importat in sui ratione vitiosum vel virtuti contrarium. Unde nihil prohibet lucrum ordinari ad probum aliquem finem necessarium vel etiam honestum, et sic negotiatio licita reddetur; sicut cum aliquis lucrum moderatum quod negotiando quærit, ordinat ad domus suæ sustentationem, vel ad subveniendum indigentibus, vel etiam cum quis negotiationi intendit propter publicam utilitatem, ne scilicet res necessariae ad vitam patriæ desint, et lucrum expetit non quasi finem sed quasi stipendium laboris. Ceteroqui nec existimandum est, ex omnium Ecclesiæ Patrum sententiis, mercatores inprimis maritimos, temeritatis ac impietatis argutos fuisse, quum potius ad contrarium probandum varia navigationis mercatorix elogia in scriptis eorum reperiantur: sic v. g. Cyprianum sequentem in modum discernisse legimus (i) Mare seculi hujus necessarios habet hujusmodi transvectores, alioquin cessabunt commercia, nec ex transmarinorum copia aliorum inopia habebit subsidium, nec occurrerent sibi solatia regionum, si vehicula tollantur de invio et pelagus inmeabile relinquatur. Haud difficile foret plura hujusmodi loca ex Augustino, Ambrosio et aliis citare, sed in re per se ita perspicua et

B

inter

(h) Thomas Aquinas Lib. II. Qv. LXXVII. Art. IV. ref. Werlhof. in Diss. de quæstu licito.

(i) Cypr. de baptism. Xsti. c. 3.

inter ævi nostri lumina, a scrupulis religiosiſ longe deſenſa, juſto jam verbosiores facti eſſe veremur; quid quod? ipſa ſcriptura ſacra ſatis congrue voluntati divinæ Oceanum navigari manifeſto inculcat, et eminentiorum quidem navigationum, quarum in ſacris Scriptoribus exſtat memoria, non ſine laude ac admiratione mentio fit (1). Proinde utut difficultate ſua non careat, convenienter ſatis virtuti vivi, ubi maritimæ mercaturæ ingens fuerit ſtudium, rejici tamen proſuſ, ut virtuti contrarium, publicæque rei noxium non debet; tum quia ad proſpere vivendum valet plurimum, tum quia ſatis id liquidum eſt, non ipſius adeo mercaturæ vitio, ſed perverſa humanæ indolis pravitate contingere, ſi, quaſ peregrino commercio correpta civitas, mores una induat peregrinos, ſi qua præ divitiis ſpernat humana omnia, neque locum eſſe felicitati putet, niſi ubi effuſe opes afluant, luxurioſeque vivatur ac molliter. Enimvero ſi ut pernicioſa damnemus commercia, quod facillime illis ſecti poſſint in vitia, quorum opera exercentur, non quod ſua naturâ aliquid turpitudinis habeant; eo quidem modo, nec duces erunt utiles, nec magiſtratus, nec medicina, nec ipſa denique ſapientia, quemadmodum Quinſtilianus (m) prudenter ex falſis ejuſmodi principiis concludendum eſſe animadvertit.

§. IV.

Quemadmodum autem a veritate proſuſ alienum eſt, quod navigationis maritimæ exercitium, juri divino, iisque legibus atque ſancitibus

(1) Pſal. 104, v. 26. Proverb. 30, v. 18. Sapient. XIV, v. 5. 1 Reg. IX, v. 26. et XXII, v. 49. ut et Actor. c. 13. 14. 15. 18. et 20.

(m) Quintil. Inſtitut. Orator. Lib. II. Cap. XVI.

tis repugnet, quæ virtutis ac morum civilium candorem respiciunt, tantum quoque abest, ut illud naturæ adversetur, cum potius navigationis inventum ex ipsa natura defunctum esse videatur (a), et nihil magis naturale esse possit, quam quod homines sana quidem ratione præditi, ac de maternis naturæ beneficiis edocti, eo maturius emolumentorum, quæ a maris vicinia redundant, participes fieri conati sint, quo proximius velociori huic elemento adfiri fuerunt, ejusque indolem et qualitatem conspiciendi cognoscendique copiam habuerunt. Supremis quidem illis temporibus, quum domi nata paucis adhuc et frugalibus hominibus sufficerent, cunctisque communia essent bona naturæ, non adeo opus erat transmarinis commerciis et ad exteros navigatione; ratibus ad minimum et cymbis pisces et aliæ aquaticæ prædæ, a littore haud nimium remotæ, commode fati usurpari poterant. Sed postquam crescente genere humano, urbes condi et dominia rerum distinguere coeperunt, postquam laxiores hominum dispersiones et emigrationes secutæ, et in distitas undique terras coloniarum expositiones susceptæ fuerunt, postquam frequentiora tali modo inter populos confortiorum genera coaluerunt, et æmulatio civilis, luxus, industria, bella, sua quævis arctiorum consociationum incitamenta et nutrimenta dederunt; tum quidem nihil magis naturale consecutum esse intelligitur, quam quod quisque populus beneficiorum, quæ natura ipsi constituerat, crebram, et quantum fieri potuit, exclusivum sibi conciliaret usum, ea autem gens, quæ benigniori fortunæ afflatu in hoc acquisitionum ge-

B 2

nere

(a) Confer, quæ inter veteres, Aristoteles lib. 4. hist. anim. c. I. et Plinius hist. not. l. 10. cap. 10. super hac materia scripserunt et quorum plura leguntur apud Curicke in Resolut. Quæst. Illustr. ad Jus maritimum respicientium.

nere destituta esset, opera sua et industria quotidiana defectum suppleret, sibi quoque artificiose modo compararet ea, quæ naturæ adminiculis nancisci prohiberetur. Facile omnino ad colligendum est, quod sub hac gentium erga se invicem relatarum conditione, inter prima fere quæstus et indigentiarum objecta, negotiationes terra marique, et connexæ iisdem navigationes institutæ et excoltæ fuere, quarum opportuno auxilio, quod uni societati, sive ad necessitatem sive ad oblectationem deesset, ab altera facilius peteretur, et omnium mercimoniorum non vitæ solum sustentandæ causa, sed utilitatem quoque et jucunditatem afferentium, affluentia latius ubique communicaretur. Etenim canente Lucretio (b)

*Navigia atque agriculturas, moenia, leges,
usus et impigra simul experientia mentis
paulatim docuit, pedetentim progredientis:*

et si dicendum, quod res est, concinne satis historiæ hominum philosophicæ illi Civilis Prudentiæ Doctores consuluerunt, qui morum et rituum humanorum polituram, scientiarum et artium culturam, industriæ et ingenii luxuriosa quævis inventa, et quicquid fere ad evehendam felicitatem humanam, exquisitis mortalium viribus prælitum et productum quodammodo fuit, ex mercatura et commerciorum imprimis transmarinorum fatis ac successibus, derivanda et interpretanda esse professi sunt (c). Sed longius his immorati sumus, quam necesse est; pro

(b) Circa fin. Lib. V.

(c) Conf. Andersonii Geschichte des Handels, Part. I. in proœmio. It. J. C. May Versuch einer Einleitung in die Handlungswissenschaft in proœmio historico, ut et v. Justi, Buesching aliique Autt. ibid. citati.

pro presenti enim scopo nostro evicisse sufficit, quod terræ cujusvis indoles plurimum ad maritimam mercaturam adferat ponderis, et si qua urbs mari adfusa, aliquave regione fluminibus instructa sit, per quæ in Oceanum naves commode perducaatur, maritimis illam florentem commerciis, vel communis et maxime ordinaria incolarum effectura sit industria; unde et omnem id fidem historicam habet, antiquissimos maritimarum urbium cives vel parum vigilantes rerumque suarum sollicitos, simulatque prima saltem rei nauticæ et mercatoricæ notitia imbuti fuerunt, naturales quasvis commerciorum opportunitates, cum animo easdem sibi proprias habendi, amplexos fuisse.

§. V.

Veruntamen ne aliquid deficiat, quod ad conceptum urbium maritimarum rite determinandum requiritur, apposite adhuc monendum est, quod nec sola maris vicinia sufficiat, ut omnino commerciis navigabilibus opportunus civitatis situs habeatur; verum quod et portuosam simul esse oporteat, quæ vicina littora ambit regionem, quoniam mercatorum maxime interest, tutas ad Oceani littora fluviorumve ostia habere stationes, ad quas naves sine periculo appellere et merces allatas exponere vel importare inde navibus commode queant. Hoc ipso respectu Portus et Navalia privilegio pacis publicæ gaudent (a), quod portus qua publicus, non mercibus solum exonerandis inservit, sed ut naves securum quoque receptaculum habeant efficit, et ut jure debito fruantur navigantes, quatenus stationem quærunt et innocuum iter intendunt. Quibus cognitis nec quamlibet sine discrimine urbem mari proximam, in sensu juris publici ac mercatorii, maritimam appellitare licebit; sed
illam

(a) Arg. I. 1. §. stationem ff. de flumint.

illam demum hac denominatione insigniendam esse perspicitur, cui vel sola natura, vel eadem cooperante, ars et industria humana portus commoditatem et opportunitatem indulgit. Licet enim in beneficiis istis constituendis ipsa natura plurimum valeat, et eadem profus novercante, vix humano labore perfecta quædam portus opportunitas suggeri poterit, id tamen in dubium vocari nequit, quod non solum congrua et accurata Architectorum scientia et opera, id quod naturaliter deest suppleri possit, verum et in expeditissimis sæpe a natura instructis portibus, quotannis fere emendatrice industria opus sit, ut littora stationibus navium apta et idonea conserventur, illave quæ vi tempestatis aut injuria temporis accedunt impedimenta, consiliis operibusve humanis convenienti modo avertantur: commodum enim commerciorum usibus portum, et aditu appulsiue facilem, et profundum et securum, nec procellarum rapiditati expositum esse oportet. Sub his itaque determinationibus, quidquid affluentissimum commerciorum cursum naturaliter facilitare ac promovere queit, civitati maritimæ liberallyter adeo dotatæ proprium et cum conditione sua conjunctum, futurum esse arbitramur.

THESIS II.

Prærogativis Civitatum maritimarum naturalibus, ejusmodi Jura per æquitatem et usum communiter superstructa sunt, quæ iisdem Emporiorum indolem et qualitatem conciliant.

§. VI.

Quodsi urbs quædam maritima per longum nec interruptum temporis intervallum, beneficiis naturæ ex vicinitate maris suffulta, in
insti-

instituto et promovendo commerciorum transmarinorum exercitio versata fuit, et non defatigata Civium suorum industria, negotiationem ab initio tenuem et mediocrem tractu temporis ad amplitudinem et opulentiam evertit; quodsi omnia quoque hæc commerciorum et prosperitatis civilis augmenta naturæ et legi convenienter, sine læssione vel contradictione tertii cujusdam facta esse intelliguntur: Quis quæso tum confiteri hæsitabit, ejusmodi civitatem veram ac genuinam sibi possessionem commercii navalis acquisivisse, et earum quoque prærogatarum usu, quæ de æquo et bono ex Jure possessionis proficiscuntur, dignam esse censendam? Etenim meritum aliquod civium remuneratione sua non defraudandum, recte in eo ponendum esse argumentamur, quod eorum industria ac labore, prosperitas rei publicæ incrementa ceperit, quæ nec legibus præcipi nec jussu vel voluntate summæ potestatis unquam mandari et obtineri possunt: etiamsi jénim in Principis potestate positum sit, commerciorum gratia privilegia conferre aut pro facilitando eorum cursu salutares quasdam condere leges, minime tamen libertas, ingenium aut labor subditorum adeo coerceri vel dirigi potest, ut ab imperio civili dependeat, urbes pro lubitu suo commerciorum flore reddere conspicuas, Proinde ipsa possessionis causa civibus præbet non meram solum navigandi et commercandi facultatem, verum et maritimæ quæ in negotiationis possessione constituta est urbi, jus aliquod exclusivum conciliat, vi cuius ipsi, extraneum seu peregrinum ab usu earundem prærogatarum prohibere licet, et ope prioritatis in tempore et facto quæsitæ, exercitium juris enatum esse intelligitur, quod pares et simultaneos aliorum actus elidit et irritos reddit. Congruè enim hic supponitur principium juris naturalis in explicanda occupatione unius ejusdemque rei non omitendum; quod exercitium juris unius, quomodocumque impossibile faciat exercitium juris alterius;

rius; sin enim is, qui jure tali uteretur, a reliquis impediri continuo posset quo minus utatur, tunc jus cujuslibet seu unius æque ac alterius foret plane inutile et sine omni effectu. Eodem quoque argumentato vis et robur illius præscriptionis nititur, quam ex possessione immemoriali evincere teneatur; hæc enim fortissimam, quin a contraria probatione defensam infert præsumtionem, id quod ita possidetur instar tituli valere et legitima ratione acquisitum esse.

§. VII.

Ad explicandam vero genuinam istius possessionis quæ hic intelligitur indolem, ulterius tenendum est, quod eadem nec nudo navigationis maritimæ usu conficiatur, nec in eo solum consistere queat, quod cives urbis maritimæ, ex jure maxime communi maris vicinitatem sicut rem merae facultatis in commoda sua vertant, quippe quod sequiosam forte admittere videretur consequentiam, non tantum incolis locorum mari proximorum, verum civis fere homini id placuerit, liberum hujusmodi maris et negotiationis maritimæ usum non esse denegandum. Quoniam vero ex iis, quæ supra §. V. exposita sunt, sufficienter confici potest, regionem maris, quæ vicina urbis littora ambit, portuosam esse debere, et ut in opportuno ejusmodi statu integra servetur, curam pariter et operam humanam ac continuam fere refectionem portus haud raro repositi, hinc omni dubio majus est, quod facta positiva ex parte urbis maritimæ deficere nequeant, quibus eadem jus possessionis sibi proprium esse contendit, et quod propter onera et suntus quos in favorem commerciorum suorum in se fuscipere tenentur, jure quidem reciproco et maxime naturali, illorum quoque emolumentorum et lucrorum exclusivo modo compos fiat, quæ ex appulsu navium in portu suo et conjuncta eidem mercium advectione

et

et transportatione ullatenus percipere fas est. Præter navigationis enim incommoda atque pericula, quæ naturaliter quidem et ex providentia divina, vel casu, vel tempestatis calamitate, vel nautarum quoque foecordia, sæpe sæpius occurrunt, ratione portuum imprimis dantur relativa ejusmodi præsidia, quæ hominum ingenio et industria, ad avertenda insigniora et frequentiora a navibus damna parantur, quorum et expeditam et circumspectam adhibitionem unicuique civitati maritimæ incumbere, nec a quapiam de salute et prosperitate commerciorum suorum sollicita neglectum iri, profecto facile est ad intelligendum. Tali modo, ut impedimenta maris ac fluminum tollantur, et omne id prohibeatur, quo deterior navigatio reddi possit, jure jam romano expressis legibus cautum fuit (a), flumina vero et maris accessus ubi commode fieri potest, ut purgentur, retentur et profundiora reddantur, jussu et autoritate potestatis civilis imprimis effici debet; ne quoque saburra navium in mare aut flumen exoneretur, id quod non nisi in fraudem et detrimentum profundi fieri queit, sed alio potius avehatur, legum navalium nonnullæ graviter injungunt, et reipublicæ curam idecirco exposcunt (b). Ad avertenda potissimum damna nocturna, ut et ad portus locum tutioremque accessum indicandum, phari non solum, speculæ et ignes nocturni aliaque signa excitantur, sed etiam vasa grandia ad fundum lapidibus et catenis defixa et supra undas eminentia certis intervallis ita disponuntur, ut inde maris profunditas exploretur, pulvini, fyrtes ac vada evitentur, et ad istorum vasorum metas, cursus innoxius dirigatur. Tacemus reliqua ad facilitandam navigationem remedia, quæ artem et industriam hominum continuam

C

fere

(a) Tit. ff. de flum. et re quid in flum. publ.

(b) Jur. Naut. Hanseat. Art. 39.

fere requirunt, ut portuum conditio usui non impedito accommodata fervetur, nec uberius ea referre volumus, quæ portum vel reficiendum vel noviter exstruendum respiciunt, nec ea quæ nonnunquam circa redintegrationem alvei corrupti, quo flumen in mare decurrit, sollicitam æque operam ac non modicos sumtus exigere solent: jam enim ex iis quæ pro scopo nostro levi saltem penicillo contacta fuere, cognitu atque perspectu facillimum erit, quod naturalia ista possessionis jura civitatibus maritimis intuitu negotiationis navalis vindicata, minime per nudum et subitaneum usum rerum merae facultatis conficiantur atque stabiliantur, sed in legitimis ejusmodi factis omnino fundata sint, quæ nisi omnia jurisprudentiæ naturalis principia rejiciantur, firmam et continuam æque ac exclusivam et ab aliorum potestate defensam in re facultatem inferunt atque progignunt.

§. VIII.

Plurimum id sane ad historiam commerciorum ætatis nostræ Inculcentius enucleandam conferret, si in opulentissimarum quæ hodiernum supersunt civitatum maritarum origines et successivos progressus penetrare liceret, quarum tamen cum fere omnium primordia, sub velo obscuriorum mediæ ævi seculorum delitescant, in iis saltem quæ veritatem factorum exhibent vestigiis subsistendum est, ex quibus ad minimum cognoscitur, quod urbes germanicæ et quæ ad earundem exemplum in vicinis Germaniæ terris adornatæ esse intelliguntur, non tam ex institutis Principum, quam propriis fere et ut plurimum felicissimis conatibus, lucrosam commerciorum conditionem sibi vindicaverint, quæ quoque seriori posthac tempore consociationibus negotiatoriis et hanseatico imprimis fœdere munitæ, in dies lætius efflorescere coepe-

coeperunt (a). Eodem pariter modo, urbium maritimarum jura, quæ exclusivum negotiationis navigatoriæ exercitium concernunt, non tam omnia ex jure Majestatico et Principum privilegiis profluxisse, quam potius pactis liberarum civitatum aut rerum publicarum inter gentes vel tacite approbatis, vel positive confirmatis, ut et præscriptione hominum memoriam excedente munitis, enata et parta esse animadvertuntur (b). Sub ejusmodi igitur initiis, et quantum videre est, auspiciis rerum successibus, insignior omnino pars urbium maritimarum, tractu temporis opportunitates suas naturæ beneficio acceptas, commode eum in usum convertit, ut jam juribus perfectis et positivis hac facultate naturali superstructis potitæ, iisdemque intemeratis ac jure gentium et civili recognitis, sub continuo exercitio fruitæ sint. Nos quidem per eminentiam istiusmodi civitatibus Emporiorum denominationem impertire non dubitamus, et omnem illorum jurium complexum, quæ favorem, libertatem et singulare tutamen commercii civici respiciunt, ex qualificata seu naturaliter veluti privilegiata urbium maritimarum conditione principaliter derivandum esse censemus: secundum accuratorem enim determinationem, Emporium nobis sequentibus potissimum criteriis metiendum et ex iisdem dijudicandum esse videtur, nimirum quod sit urbs maritima mercaturæ exercitio florentissima facta, quod intuitu commerciorum suorum facultatem habeat, navigationem in proxima maris regione ut et in flumine vicino regendi ejusdemque in portu suo

C 2

curam

(a) Conf. Gottl. Boehme de commerciorum apud Germanos initiis. It. Cel. Schloezeri Versuch einer allgemeinen Geschichte der Handl. und Seefahrt in den ältesten Zeiten.

(b) Loccenius de jur. mar. et navali Lib. I. Cap. X. §. 6. Befold; Thef. pract. sub Lit. S. p. 898.

curam sibi vindicandi; quod porro istis ornata sit prærogativis, quibus partim commerciorum suorum cursum facilitare et sublevare, partim et civium industriam excitare, et civitatensia commoda peregrinorum lucris præferre licuerit: ceteroquin unum idemque erit, si hæc jura et quæ in iisdem forte continentur privilegia, per specialem sanctionem summæ potestatis vel Principis acquisita fuerint, si per continuum usum et observantiam ex iusta præscriptione adoleverint aut summæ potestatis confirmatione munitæ fuerint. Nostra cum sententia circa definitum huncce vocis Emporii significatum neque communis solum loquendi usus concordat, sed veteres etiam pariter ac recentiores plerumque Autores eundem sensum stabilire amant (c). Similem conceptum Ciceronem jam cum vocabulo isto combinasse, a pluribus ex notissimo loco in epistolis ad Atticum desumpto (d) observatum est: Sed principaliter nos hic referimus ad Werdenhagen æstimatum omnino in rebus commerciorum historiam spectantibus Autorem (e), qui paulo clarius ortum istius appellationis explicasse videtur, dum simul, quemadmodum per abusum et consuetudinem genuina maxime significatio perierit, ostendit. Ita enim se habent verba hic notatu potissimum digna: *Verum paucis quoque nunc patebit, quid sit Jus emporii seu forum publicum mercatus: quamvis hoc jus valde fuerit semper in usu, et cum ipsis a principio commercii florere inceperit: tamen*
inter

(c) Vid. omnino Ill. de Selchow. Elementa Juris german. privati hodierni Lib. I. C. 5. Sect. III. Tit. I. It. Jo. Werlhof. Dissert. de maritimis commerciis, in proemio.

(d) Lib. 5. ad Atticum epist. 2.

(e) J. A. Werdenhagen tractatus de rebus publicis Hanseat. Part. III. Cap. XX.

inter ICTos vix sunt aliqui, qui ex professo quid de eo conscripserunt. Unde etiam adeo confuse a multis accipitur, ut neque id quod Emporii vigor exigat, recte dijudicetur. Alias enim antehac non adeo jus stapule secundum eam appellationem in usu fuit, sed ex Emporii hanseaticis in consuetudinem traductum est, ut proprium earum dicatur verbum, ceu Stapeln nil aliud est, quam merces exponere, et iterum compingere. Ut tamen aliquid perfectius percipiatur, ante omnia Synonima et locutiones genuine sunt observanda. In Jure Weichbildico Saxonum Art. 9. reseritur, quod Mercatores Cesarem sollicitarint, ut illis jus altius commercii concederet, et habet textus hæc verba: atque tunc Rex concedit illis alia sublimiora jura et tallia jura, qualia ipse quotidie in sua observabat aula. Daubius, qui præ reliquis ICTis in talibus fuit accuratus, rite tallion jurium censui adscribit Jus Emporii, Gerantii, fistendi, presentandi et exonerandi, stapule, et vocat hoc forum Mercatorum, contradistinctum a foro causarum, ceu illud rite ex ipso textu juris Weichbildici expeditum sapienter reddidit. Signum autem hujus juris adtributum est speciale in emporialibus adibus sive forensibus talibus, quas textus Weichheuser dicit: certe etiam Job. II. v. 16. οίκος ἐμπορίου domus mercatus talis locus vocatur. Quandoquidem igitur litem de ambiguo et vacillante jurium emporii et stapule significato, sapius exortam atque recoctam, nostram hic facere prorsus detrectemus, et sagacissimum potius judicium recentissimi cujusdam Autoris Anonymi (f) valde nobis arridere coniteamur, quod subtiliori nempe ICTorum ingenio et arte, significationes horum vocabulorum tantopere sint contortæ, ut

cuique

(f) In commentatione epistolari cui titulus est, das Neueste aus Danzig 1784. pag. 7. et 8.

unicuique fere quidquid ipse velit, inde demonstrandi copia datur: de eo tamen, nos ferme convictos esse putamus, quod Emporii vox, pro originario et genuino quem habet significatu, de ejusmodi civitate enuncianda sit, quæ favore naturalis situs et conditionis suæ, ope eminentioris i. e. maritimi commerciorum generis, opulentiam et eximiam sibi conciliavit prosperitatem. Jus emporii autem, si vel maxime illud Jus stapulæ plenum nuncupare, sive et alio quopiam titulo compellere malueris, vero nomine non nisi generaliore significabit omnium eorum jurium complexum, quæ in utilitatem et amplificationem commercii sui civici, emporio cuidam, constituendi et exercendi facultas competit.

§. IX.

Utut autem ex dictis prono alveo fluat, quod Jus emporii secundum generalissimam quam de eodem dedimus determinationem, singulas omnino mercatus prærogativas, v. g. quæ appellatione sua notabiliores sunt, Jus nundinarum, Geranii, portus, stapulæ et ejus generis alia sub se comprehendat, minime tamen id perinde explicari volumus, ac si omnia ista jura simul sumta adesse et exerceri debeant, ubi emporii nomen et indices deprehenduntur. Sufficit enim profecto, totidem cuilibet emporio competere immunitates et prærogativas, quot pro situs sui opportunitate et conditione pariter civili, ad sublevanda commercia sua acquirere et constituere successive sibi concessum fuit: sive tamen pluribus gaudeat, sive aliis pro parte destituatur, nihilominus dignitatem suam emporialem civitas maritima retinebit, dummodo diffuso undique commercio excellet, et qualitatibus §. præc. criteriorum instar exhibitis prædita est. Eodem pariter respectu, promovendis per peregrina commercia civium utilitatibus accommodatam consuetudi-

fuetudinem, quod advenæ seu peregrini bona merceve suas in urbem translatas nemini nisi civibus vendere debeant, quam quidem ex Hanseaticis statutis et Jure imprimis Lubecensi (a) usitatam factam esse constat, haud incongrue ad effectus Juris Empotii referendam esse arbitramur, eandemque non minus cum æquitate naturali convenire existimamus. Tamen si enim recentioribus quibusdam ICTis asserere placuerit, quod Jus istud civitatense extraneos a libertate negotiationis inter se gerendæ excludendi, in mero quodam figmento consistat, et forte ab hoc illove Emporio primum excogitatum, posthac ab aliquo causarum Patrono in enata idcirco controversia propugnatum, et tandem ab Auctorum uno post alium sine crisi descriptum fuerit (b), nos tamen huic opinioni assensum nostrum denegare haud una ratione movemur. Ad necessaria quidem æquo pretio comparanda jus omnium commune est; ad sua vero vendenda jus æquale hominibus non competit, cum quid acquirere velit aut minus, in cujusque populi arbitrio collocatum sit. Quod si ergo certis mercibus negotiari, citra injuriam esse in prohibitis licet, quidni etiam circumscribere in emporiis liceret peregrinorum negotiatorum commercium? quum porro majora plerumque non vectigalia solum, sed et alia onera publica in quovis fere commercio genere Civitatenfes in se fuscipere teneantur, damnum inde proveniens ex commodis peregrini commercii quodammodo compensatur. Quinimo, si dicendum quod res est, omnia hujusmodi jura per longam

(a) Jur. Lubec. Lib. III. Tit. VI. Art. VII.

(b) Ut videre est in III. Dohmii commentatione præliminari ad litteras Pseudonymi Elbing, quæ novissimam controversiam de navigatione in Vistula fluvio concernunt, citato ibidem loco ex Cl. Windscheid commentatione de stapula, p. LI.

gam consuetudinem inveterata, quibus neque jus a tertio quaesitum violatur, neque sanæ rationis et æquitatis naturalis præcepta infringuntur, id quod ab initio humanitatis erat, in officium necessitatis veluti commutatum esse involvunt, adeoque cum ortu et progressu ipsarum urbium adulta, et maxime naturalia iisdem reddita esse existimari debent. Proinde hisce principiis accuratori ponderatis judicio, evictæ veritatis esse perspicitur, quod naturalibus quæ urbium maritimarum conditioni ad stabilienda commercia sua profuerunt commodis et opportunitatibus, illa itidem jura vim ac robur suum debeant, quæ pedetentim favorabili hujusmodi situ et convenienti rerum vicissitudine superstructa, invaluerunt,

THESIS III.

Sublatis emporiorum prærogativis et juribus quæ commercia respiciunt, ut simul substantialis eorundem prosperitas intereat, necesse est.

§. X.

Postquam hæc naturalium, quæ commerciis urbium maritimarum profunt, commodorum atque jurium origines contemplati sumus, pro morè veterum Jureconsultorum, qui ortum simul et interitum rerum exponere solebant, ea paucis superaddere animus est, quæ de naturalium ejusmodi beneficiorum deterioratione ac eversione notari merentur. Enimvero quamvis contraditionem fere involvere videatur, opportunitates locorum a natura constitutas, corruptionem ipsarum ruinam ingredi posse, permultis tamen id experientia manifestum reddidit exemplis, quod felicissimi nonnunquam rerumque naturæ convenientissimi commerciorum progressus, calamitatibus et causis impro-

improvisis impediti, imo prorsus rescissi fuerint: eatenus nobis nec displicet incerti cujusdam Autoris opinio, quam in litteris historici argumenti a Celeb. Schloetzero editis legisse meminimus (a); quod nempe necessitas mercatus ad certum aliquem locum adfixa, nec detur, nec ferio supponi queat, id quod Autor ille in litteris suis apposite de mercibus ex Polonia evehendis probare conatur, sub eadem occasione autem, commentitia simul et erronea multa de commerciis Mercatorum Gedanensium enarrat. Nos interim neque eorum eventuum recitatio detinebit, quibus inter calamitosas naturæ revolutiones e. g. per terræ motus, incendia, inundationes et ejus generis alia, locorum indoles et facies adeo convertitur atque mutatur, ut pristinæ ad commercandam opportunitates penitus dirimantur; neque eorum factorum mentionem inferemus, quibus homines et gentes inter se invicem hostilibus quidem animis, se per bella navalia, deprædationes piraticas, et portuum infestationes, fortunato commerciorum suorum statu vel successu privare conantur; sed tria potissimum eaque principaliora impedimentorum genera commemoraturi sumus, quibus pacificam inter atque tranquillam quæ vel maxime adesse videtur, circumstantiarum conditionem, nihilo tamen secius, fructuosissimæ ad negotiationes terra marique inflituendas naturæ dispositiones irritæ redduntur, et emolumenta civitatum mercatoriarum tantopere infringi ac deteriorari queunt, ut salus earum et substantialis fere conditio vel subitaneo modo, vel successive ad interitum vergere perspiciatur.

D

§. XI.

(a) M. L. Schöfers Briefwechsel hist. und polit. Inhalts, Th. 2. S. IX.
p. 185. folg.

§. XI.

Quemadmodum secundum universalissima Juris principia casus necessitatis in genere efficit, ut ejusmodi jura locum obtineant, quæ citra urgentem necessitatem legitime admitti nequeunt; ita pariter in republica, existentia casus extremæ necessitatis, jura plane extraordinaria in potestatem civilem confert, quæ quam sæpissime cum violatione juris singulorum, salutis publicæ causam promoveri præcipiunt. In eo itaque primum fundamentum, ex quo commercia civitatum maritimarum perire solent, collocare tenemur. Nec etiam in historiis deficiunt exempla, quod summi Imperantes vi potestatis civilis eminentis, quantum aliquando negotiatorium civium suorum, in una alterave civitate, legibus et factis prohibitoriis penitus sustulerint, quoniam salus totius reipublicæ poposcit, ut commerciorum cursus ad alium subinde locum protraheretur; neque si prosperitatis publicæ ratio id inferret, ab imperii eminentioris potestate alienum est, portus sui opportunitatem congestis ruderibus corrumpere, aliove modo ad navigandum inutilem, periculosum aut inaccessiblelem reddere, quo facto quod naturæ beneficio concessum fuerat, opera humana illico converti ac destrui potest. Altera commerciorum evitentorum causa extra limites ipsius reipublicæ ejusque potestatis civilis versatur; eadem vero unice in naturalium æque ac politicarum vicissitudinum rationibus quaerenda est, quibus certe efficitur, ut quæ per diutinum temporis intervallum, non nisi uno semper eodemque modo fieri posse credita fuere, mox occurrente casuali quadam occasione, aliam ingrediantur viam, et fundatam veluti spem beati jam sibi met visis possessoris eludere cernantur. Tali enim modo Alexandriæ, Genuensium et Venetiarum Emporia, opulentissimorum commerciorum lucris exuta fuisse cognitum habemus, posteaquam novæ

navi-

navigationis viæ, circa Africæ promontorium in Indiam orientalem, a Lusitanis exploratæ fuerunt; similia etiam plures Germaniæ urbes fata subierunt, cum partim maris partim fluminum, commercii causa immutato transitu, hæc vel illa urbs, antiquo more in negotiationis quodam genere constituta, si non omnem, plurimam tamen lucri sui negotiatorii partem, ad aliam subinde civitatem sine regressu abiisse animadvertit. Hujusmodi fere obflaculis nihil aliud opponi posse liquet, quam quod, natura situs et conditionis id permittente, opportunitatem opportunitate, et levamen levamine devincere conemur, prout omnino commerciorum florem, pro celeriori et commodiori mercium transportatione, in locis inter se æmulis, extolli et magis vigescere conspicimus. Quod tertiam denique damni causam concernit, qua emporiorum florentissimorum vires hebescent et rescinduntur, eandem præ reliquis maxime exitalem nominandam esse haud dubitaverit quisquam: hæc autem in eo consistit, quod urbs maritima felicissimas inter situs et conditionis suæ opportunitates uberrimosque stabilitorum sibi mercatum fructus, sequori fato, illam ad quam pertinet provinciam sive terram, sub alieni Principis sceptrum cedere animadvertat, et nunc instar membri a corpore suo avulsi, peregrinis undique terris inclusa, vicinisque incolis alienigenis factis circumcincta, ratione prosperitatis suæ civilis vitæque civium quæstuariæ, innumeris interruptionibus et vexis sese expositam sentiat. Tum enim, quoniam omnia mercimoniorum genera, sive terris eadem ducendo sive in fluminibus defluitando, per alienum territorium transportari debent, benignior quidem illa onerum et vectigalium moderatio haud expectanda est, quæ in patriis et uni eidemque imperio subiectis provinciis, sub paribus aut æquis ad minimum ubique immunitatibus concessa esse solet; sin autem hujusmodi præterea vectigalibus atque tributis, quæ in vicinis terris pro transvectione mercium solvere necesse

neceſſe eſt, libertas commerciorum non mediocriter tantum reſtringitur, verum et gravitate ſumtum et onerum impoſitorum, negotiationes durius habentur et adeo premuntur, ut omne lucrum mercatorum iisdem interceptum appareat, quid proximius tunc inde conſequi poteſt, quam quod commercia non modo labefactentur, ſed etiam tractu temporis penitus ſiſtenda et intermittenda ſint. Fieri enim nequit, quin ſub innumera difficultatum huic oneri ſubjunctorum ferie, et ſub mercium caritate inde exoriunda, nec negotiator emtorem ſit inventurus, nec opificia et artes negotiationi connexe indigentias ſuas venali pretio accepturæ ſint, nec tandem mercatores peregrini atque navigatores oppreſſum tot incommodis locum diutius frequentaturi, ſed alio migraturi ſunt, ubi quæſtus civici copia habetur, et vilius ea conſtant, quæ ad mercatum pertinent, ut et quæ ad victum et amictum hominum in ſocietate civili comparare neceſſe eſt. Lugubria ejuſmodi fata beatiffimas ſane Emporiorum conditiones intra exiguum temporis ſpatium evertere valent; ſive autem hæ calamitates indiſſolubili vinculo cum merciorum ruina conjunctæ, repentino motu in urbes mercatorias irrumpant, ſive lento veluti gradu, ad inſtar anguis ſub herba repentis accedant, in utroque certe caſu conſequens eſt, quod publica ſalute ſubmerſa, privatorum quoque proſperitas mox evaneſcat, quod fontibus civici quæſtus et lucri quibuſvis obſtructis, nec opificia, nec artes, nec literæ vigere et effloſcere queant, quod tandem opibus civium ditiorum exhaustis, tenuioris fortunæ incolis ad incitas redactis, urbs ipſa ab iisdem derelinquatur ac evacuetur, et extrema ſua fata cum domibus ruinoſis atque deſertis exſpectet. Profecto, ſi quid in votis habere poſſunt boni cives, ut a pernicioſiſſimis iſtiusmodi malis patria uniuſcujuſque defendatur libereturque, ſunt precaturi.

Fragment of text on a small paper slip attached to the right edge of the page.

ULB Halle
002 713 802

3

56,

2A 10.1

SPECIMEN
JURIS PUBLICI UNIVERSALIS

DE

COMMODIS ET JURIBUS, QUÆ
SITUS ET CONDITIO CIVITATUM
MARITIMARUM NATURALIS, AD COMMERCIA
IN IISDEM EXERCENDA INDULGENT.

1784.1

QUOD
PRAESIDE

DANIEL GRALATH

JUR. UTR. D. EJ. ET HIST. P. P. O. ET ATHEN. INSPECTORE
IN AUDITORIO MAXIMO

AD D. X. AUG. A. R. S. clō Io cclxxxiv

ADVERSUS OPPONENTES.

CHRIST. MICH. NATHAN. GERBER, GED. I. V. C.

CAROL. MICH. GRODDECK, GED. I. V. C.

CAROL. FRIDER. REGIMENT, GED. I. V. C.

PUBLICÆ DEFENDET

JOANNES EPHRAIM SCHMIDT, GED. I. V. C.
STIPENDII FISCHERO FERBERIANI ALUMNUS

GEDANI,

TYPIS DAN. LUDOV. WEDEL, MAGNIF. SENATUS
ET ATHENAEI TYPOGRAPHI.

